

nuta terminologie základů restaurátorské praxe, jsou tu i vybraná hesla z oblasti uměleckých řemesel, také z archeologie, národopisu, mytologie, numismatiky, heraldiky a z pomocných věd historických.

Obecné pojmy charakteru esteticko-filosofického ovšem slovník nepřináší, avšak nevyhýbá se např. stručné charakteristice hlavních slohů. Nezůstaly stranou ani informace o historii a dnešním stavu památkové péče, o jejich organizacích, opatřeních a o názorech v ní uplatňovaných. Kladné zmínky zasluhuje to, že slovník u mnoha hesel přihlíží nejen k definici pojmů, ale také k jejich významovému pohybu, k různým jejich interpretacím. I ve svém speciálním rámci představuje tedy „Slovník památkové péče“ dobrou poctivě udělanou příručku. *Oleg Sus*

Náše rybníky

(*Alois Míka — Sláva Štochl, Praha 1963, Orbis*) Byl to velmi šťastný nápad spojit autorský jednoho z našich předních (a ve své tematice jednoho z nejlepších světových) fotografů s vědeckým pracovníkem. Výsledkem je kniha zvláště cenná, jejíž hlavní význam nezáleží jen v tom, že je naplněna mistrovskými fotografiemi, nýbrž v tom, že cestou estetických emocí (tj. snad nejúčinnější metodou) nám přibližuje význam jednoho z namáhavých a hospodářsky důležitých výrobních úseků. Obě složky knihy jsou přitom rovnocenné. Míkův text, v němž historizující a aktualizující hlediska jsou ve vzácné rovnováze, je vynikajícími fotografiemi umocněn ve svém popularizačtorském účinku. Kniha je výtečným příkladem toho, jak by se měl popularizovat důležitý aspekt dějin — dějiny lidské práce. Grafické vybavení knihy i tisk obrazové části jsou velmi pečlivé. *K*

Svět hmyzu

(*Marcel Safir, Praha 1963, Orbis*) Publikace Marcela Safira, vydaná nakladatelstvím Orbis v edici Vědění všem, je nesporně velkým přínosem v naší populární vědecké literatuře. Těžištěm knihy jsou vynikající fotografie, v nichž se autoru podařilo zachytit především dynamiku života této nepočtenější obce z říše fauny. I když doprovodný text je stylizován do velmi nenáročné vyprávěcí polohy (někdy se silným sklonem až k naivnosti) je vysoká hodnota knihy nesporná.

Otvírá laikovi pohled do sféry přírody, v níž nesmírně intenzivně probíhá biologický boj, jehož využití je v posledních letech předmětem rozsáhlého výzkumu biologů.

Citlivá a technicky nesmírně náročná práce autora je jedním z dalších dokladů všestrannosti fotografie, zvláště jejího speciálního zaměření. Ukazuje zároveň, že vědecká fotografie je nejen schopna dokumentovat přírodní děje, ale že je i velkým přínosem z hlediska estetického. *-pa*

Dvakrát o teologii

Život člověka XX. století je naplněn velkými sociálně politickými i mravními konflikty: revoluce, nástup komunismu, světové války, fašismus, technická revoluce, rozvoj vědy — snad žádné století nepostavilo člověka do tak dramatických situací. Není proto divu, že křesťanské církve hledají svá stanoviska k těmto problémům a snaží se je vyjádřit teologicky a filosoficky. Do tohoto světa soudobé teologie a filosofie protestantské i katolické dávají nám nahlédnout poslední práce *Milana Machovce*.

První z nich — *O tak zvané „dialektické“ teologii současného protestantismu* (nakl. ČSAV, Rozpravy seš. 72, 1962, 122 str.) — zabývá se nejvlivnějším směrem soudobé protestantské teologie. Vliv dialektické teologie lze vysvětlit tím, že na půdě teologie nepřiměřeněji vyjádřila problémy člověka XX. století, pomocí jemných filosoficko-teologických analýz pokusila se obhájit ohrožené základní teze protestantismu a zároveň vytvořit podmínky pro jejich maximální přizpůsobení dnešnímu „sekularizovanému“ (odcírkevněnému) světu, najít svůj specificky teologický „jazyk“, který by byl srozumitelný neznabožskému člověku dnešní doby. Práce M. Machovce zabývá se genezí této teologie, srovnává ji s předchozí nadvládou tzv. liberální teologie a zaměřá se o vzájemné vztahy mezi dialektickou teologií a marxismem, komunismem, o stanoviska dialektických teologů (K. Barth, D. Bonhoeffer aj.) k mírovému hnutí a ke komunismu a naopak o stanovisko marxistů k této teologii. Zvláštní zájem českého čtenáře vzbudí pasáže věnované českému protestantskému teologovi J. L. Hromádce, který představuje koncepci, jež usiluje v našich podmínkách o ideologické „odpoutání“ křesťanství od staré společnosti a zároveň o uchování samostatnosti protestantského stanoviska.

Druhá práce — *Novotomismus* (Nakl. polit. lit. 1962, 106 str.) — vznikla rozšířením Machovcova příspěvku ve sborníku *Současná západní filosofie* (Malá moderní encyklopedie, Orbis 1959). Seznamuje nás se základními rysy vládnoucí katolické filosofie a teologie, která — na rozdíl od dialektické teologie — představuje spíše racionalizující tendenci v náboženské filosofii, pokus o zdůvodnění prostředkujících článků mezi bohem a světem, mezi transcendentním světem a imanentním vývojem přírody a lidstva. Násťin historických kořenů tomistické filosofie a teologie podává M. Machovec především proto, aby čtenáři přiblížil specifické rysy katolické ideologie a objasnil, proč se středověké učení Tomáše Akvinského dočkalo nového využití na sklonku XIX. století a v průběhu XX. století. Uvítat můžeme zvláštní kapitolku o J. Maritainovi, který je u nás znám z některých starších překladů, i pokus o formulaci diferencovaného vztahu marxistů k různým představitelům novotomismu. Tato Machovcova práce je psána pro ještě širší okruh čtenářů než studie o dialektické teologii a ještě méně se tedy zabývá speciálním teoretickým rozbořem složité myšlenkové soustavy dnešního katolicismu.

Pro rozsah a způsob zpracování soustředily se obě Machovcovy práce především na to, jak soudobé církve přizpůsobují teologii dnešním podmínkám. Za transformací soudobé teologie je nutné vidět transformaci velmi subtilních myšlenkových staveb teologicko-filosofických, které mají za sebou staletou tradici.

Obě Machovcovy práce se jistě stanou vítanou pomůckou všem, kteří se hlouběji zabývají soudobou problematikou náboženství. Ateistům umožní seznámit se důkladněji s duchovním světem dnešních věřících, věřící lidé mají při této příležitosti možnost provést znovu analýzu hodnoty svého přesvědčení, seznámit se se stanovisky marxistickými a najít cestu k marxistickému světovému názoru, aniž se při tom musejí vzdát humanitních hodnot, které si do své náboženské víry vložili.

L. Nový

Na titulní stránce Obzoru fotografie E. A. Wegmana (Focus, č. 15, 1962, Holandsko).